

PRO STŘEDNÍ ŠKOLY

Nová

ČÍTANKA I. K LITERATUŘE V KOSTCE

STAROVĚK / STŘEDOVĚK / RENESANCE
HUMANISMUS / BAROKO / KLASICISMUS
NÁRODNÍ OBROZENÍ

✓ **PODLE
STÁTNÍ
MATURITY**

Jana Chrástecká

FRAGMENT

Nová čítanka I. k Literatuře v kostce pro SŠ

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz

FRAGMENT

Jana Chrástecká
Nová čítanka I. k Literatuře v kostce pro SŠ – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

OBSAH

NEJSTARŠÍ LITERATURY

Literatura oblasti Mezopotámie

- 📖 Epos o Gilgamešovi 7

Literatura syropalestinské oblasti

- Bible 12

- 📖 Starý zákon 12

- 📖 Nový zákon 16

ANTIKA

Řecká literatura

- Homér 19

- 📖 Ilias 19

- 📖 Odysseia 24

- Ezop 29

- 📖 Bajky 29

- Sofokles 29

- 📖 Král Oidipus 29

- 📖 Antigona 35

Římská literatura

- Publius Ovidius Naso 38

- 📖 Umění milovat 38

LITERATURA STŘEDOVĚKU

- 📖 Píseň o Rolandovi 40

LITERATURA STŘEDOVĚKU NA NAŠEM ÚZEMÍ

- 📖 Proglas 43

- 📖 Kristiánova legenda 44

- Kosmas 46

- 📖 Kronika česká (Chronica Bohemorum) 46

—

- 📖 Hospodine, pomiluj ny 48

- 📖 Svatý Václave, vévodo české země 48

- 📖 Alexandreida 49

- 📖 Kronika tak řečeného Dalimila 50

📖 Mastičkář	51
📖 Podkoní a žák	52
Jan Hus	53
📖 Knížky o svatokupectví	53
📖 O církvi	54

RENESSANCE A HUMANISMUS V EVROPĚ

Renesance v Itálii

Dante Alighieri	55
📖 Božská komedie	55
Francesco Petrarca	58
📖 Sonety Laure (Zpěvník)	58
Giovanni Boccaccio	58
📖 Dekameron	58

Renesance ve Francii

François Villon	64
📖 Závěť	64

Renesance ve Španělsku

Miguel de Cervantes y Saavedra	66
📖 Důmyslný rytíř don Quijote de la Mancha	66

Renesance v Anglii

William Shakespeare	68
📖 Romeo a Julie	68
📖 Hamlet	75
📖 Zkrocení zlé ženy	79
📖 Sonety	81

HUMANISMUS V ČECHÁCH

Václav Hájek z Libočan	83
📖 Kronika česká	83

BAROKO V ČESKÉ LITERATUŘE

Bedřich Bridel	84
📖 Co Bůh? Člověk?	84
Jan Amos Komenský	85
📖 Labyrint světa a ráj srdce	85
📖 Velká didaktika	87
📖 Kšaft umírající matky Jednoty bratrské	88

KLASICISMUS

Molière	89
📖 Lakomec	89

OSVÍCENSTVÍ

Osvícenství v Anglii

Daniel Defoe	92
📖 Život a zvláštní podivná dobrodružství Robinsona Crusoa, námořníka z Yorku	92
Jonathan Swift	94
📖 Gulliverovy cesty	94

Osvícenství ve Francii

Voltaire	96
📖 Candide neboli Optimismus	96

PREROMANTISMUS

Johann Wolfgang Goethe	99
📖 Faust	99
📖 Utrpení mladého Werthera	103
📖 Básně	105

NÁRODNÍ OBROZENÍ

1. etapa národního obrození

Josef Dobrovský	106
📖 O původu jména Čech, Čechové	106

2. etapa národního obrození

Josef Jungmann	106
📖 O jazyku českém	106
–	
📖 Rukopis královédvorský	108
📖 Rukopis zelenohorský	109
František Ladislav Čelakovský	110
📖 Ohlas písní ruských	110
📖 Ohlas písní českých	112

Použitá literatura	116
---------------------------------	------------

ÚVOD

Důležitou součástí literatury je četba ať už celých knih, nebo jen ukázek.

V **Nové čítance I. k Literatuře v kostce pro SŠ** jsou vybrány texty ze starší české a světové literatury, které jsou součástí katalogu požadavků k didaktickému testu státní maturitní zkoušky. Ukázky jsou doplněny o obsahy celých děl a návodné otázky, které se vyskytují u didaktického testu nebo v osnově ústní maturitní zkoušky z českého jazyka.

Čítanka je propojena s učebnicí **Nová literatura v kostce pro SŠ**. V ní naleznete na příslušné straně bližší informace k danému autorovi, jehož dílo je v této čítance uvedeno.

Poznámky:

str.
111

bližší informace o autorovi v knize Nová literatura v kostce pro SŠ

 literární dílo daného autora

NEJSTARŠÍ LITERATURY

Literatura oblasti Mezopotámie

Epos o Gilgamešovi

str.
13

Děj ▼

Gilgameš, tyranský panovník, je ze dvou třetin bůh a z jedné třetiny člověk, pro kterého musí jeho poddaní těžce pracovat na stavbě hradeb města. Obyvatelé proto žádají bohy o pomoc. Ti je vyslyší a sešlou na zem polodivokého člověka Enkidua s jediným úkolem – přemoci Gilgameše. Z protivníku se však stanou přátelé a společně vykonají mnoho hrdinských činů. V důsledku prokletí bohyně Ištar Enkidu umírá. Gilgameš se bojí smrti, a proto se vydává na cestu, aby našel nesmrtelnost. Bez úspěchu se vrací do města Uruk a zjišťuje, že hradby, které dal dříve vybudovat, jsou tím dílem, které mu zajistí onu nesmrtelnost.

Gilgameš vstal, snaží se význam snu uhodnout. I praví k matce své:

„Matko má, sen jsem měl této noci,

na nebi bylo mnoho hvězd rozseto.

Jedna jako moc Anova dopadla na má záda.

Snažil jsem se ji zvednout, však těžká byla pro mne.

Snažil jsem se ji odstrčit, nemohl jsem jí pohnout.

Urucká země stanula u ní,

celá země se k ní shromáždila,

lidé se k ní tlačí.

Muži se kolem ní kupí,

nohy jí líbají moji druzi.

Tu jako k ženě jsem k ní pocítil lásku.

K nohám tvým jsem ji položil.

Proč jen dopouštíš, aby se střetla se mnou?“

Gilgamešova matka, moudrá, všeho znalá, pánu svému odpovídá,
Ninsun moudrá, všeho znalá, Gilgamešovi odpovídá:
„Protivník tvůj, nebeská hvězda,
jež jako moc Anova dopadla na tvá záda,
již jsi chtěl zvednout, však byla pro tebe těžká,
již jsi chtěl odstrčit, však nemohls jí pohnout,
již jsi mi k nohám položil,
já, která jsem dopustila, aby se střetla s tebou,
k níž jako k ženě jsi pocítil lásku,
to značí silného druha, jenž přítele ochrání.
Nejmocnější je v zemi, má sílu,
jako moc Anova jsou pevné paže jeho.
K němuž jako k ženě jsi pocítil lásku,
je druh tvůj, jenž nikdy tě neopustí.
To je výklad snu tvého.“

Gilgameš po druhé k matce své praví:
„Matko má, druhý jsem viděl sen.
Sekera ležela v Uniku hrazeném. K ní se shromáždili.
Urucká země stanula u ní,
celá země se k ní shromáždila,
lidé se k ní tlačí.
Já jsem ji k nohám tvým položil
a k ní jako k ženě lásku jsem pocítil.
Pročs jen dopustila, aby se střetla se mnou?“

Gilgamešova matka, moudrá, všeho znalá, synu svému odpovídá,
bohyně Ninsun, moudrá, všeho znalá, synu svému odpovídá:
„Sekyra, kterou jsi viděl, je člověk.
To, že jako k ženě jsi k ní pocítil lásku,
to, že jsem dopustila, aby se s tebou střetla,
to značí silného druha, jenž přítele ochrání.
Nejmocnější je v zemi, má sílu,
jako moc Anova jsou pevné paže jeho.“

Gilgameš otevřel ústa a k matce své praví:
 „To necht' mi připadne v úděl, ať je jakkoliv těžký.
 Abych získal věrného druha,
 jsem odhodlán podstoupit všechno.“
 Tak poznal Gilgameš výklad svých snů.

* * *

Sotva se ukázal první třpyt jitra,
 Gilgameš na svého přítele zvolal:
 „Enkidu, příteli můj, tvá matka gazela,
 otec tvůj divoký osel zplodili tebe.
 Ti, jejichž ozdobou je ocas, vychovali tebe,
 i dobytek polní se všemi pastvinami.
 Ať cesty Enkiduovy v cedrovém lese
 tě oplakávají a neutiší se v noci ni ve dne.
 Ať oplakávají tě starší Uruku širého, hrazeného,
 jejichž palce žehnaly nám.
 Ať oplakávají tě úbočí vrchů i hory,
 které jsme spolu zlézali.
 Ať oplakávají tě nivy a naříkají jako matka tvá.
 Ať oplakávají tě cypřiše i cedry,
 které jsme v našem hněvu káceli.
 Ať oplakává tě medvěd, hyena, pardál, tygr, leopard,
 lev, divoký býk, srna i kozorožec a všechna zvěř polní.
 Ať oplakává tebe bystrina Ulai, po jejichž březích jsme se procházivali.
 Ať oplakává tebe svatý Eufkrat,
 u něhož jsme čerpali do měchu vodu.
 Ať oplakávají tě muži Uruku širého, hrazeného,
 ... my zabili jsme býka města.
 Ať oplakává tě ten, jenž v městě Eridu tvé jméno vyzdvihl.
 Ať oplakává tě ten, jenž zrna vložil v ústa tvá.
 Ať oplakává tě ten, jenž položil pod tebe máslo.
 Ať oplakává tě ten, jenž vložil víno do tvých úst.
 Ať oplakává tě nevěstka, jež pomazala tě olejem jemným.
 Ať oplakávají tě... z domu příbuzenstva,
 kteří manželku, prstenec tvé rady...
 Ať bratří jak sestry oplakávají tebe...

* * *

Byl jsem ti, Enkidu, matkou tvou i tvým otcem.
Na jeho pastvinách chci jej oplakávat.
Slyšte mne, muži, slyšte mne!
Slyšte mne, starší Uruku, slyšte mne!
Já pro Enkidua, přítele svého, pláči.
Jak plačka naříkám hořce.
Sekeru z ruky mé, luk s mého ramene,
meč s mého opasku, štít, jenž byl přede mnou,
můj sváteční šat, roucho mé radosti
uloupil démon zlý, který mne napadl.
Ó, můj příteli, můj mladší bratře, jenžs honil po horách divoké osly a po stepi pardály,
ó, Enkidu, příteli můj, můj mladší bratře, jenžs honil po horách divoké osly a po stepi pardály,
my, kteří jsme dosáhli splnění tužeb svých a hory zlezli,
lapili býka města a zabili,
Chumbabu skolili, jenž sídlil v cedrovém lese, —
jaký to spánek je, jenž se tě zmocnil?
Zachmuřen jsi a už mne neslyšíš?
Proč jen on hlavu nepozvedá?
Dotýkám se srdce jeho, to však již nebije.
Jako nevěsta zahalil si můj přítel svou tvář,
avšak já jako orel kroužím nad ním,
jako lvice, jejíž mláďata do jámy spadla,
před ním a za ním sem a tam chodím.“
Rve si vlasy a rozsévá jak hřeblem.
Roucha svá nejlepší strhává a odhazuje jak odporná.

* * *

„Kam běžíš, Gilgameši?
Život, jež hledáš, nenalezneš!
Když bozi lidstvo stvořili,
lidstvu v úděl smrt dali,
život však v rukou svých si ponechali.
Naplň si žaludek, Gilgameši,
ve dne i v noci se raduj!
Denně pořádej slavnosti,
tancuj a vesel se ve dne i v noci!

Nechť čisté jsou tvé šaty,
 hlavu svou umyj, ve vodě se koupej!
 Starej se o dítko, jež tě za ruku chytá!
 Ať manželka se raduje na tvém klíně.
 Neb toto je údělem lidstva.“

„Ze strachu před smrtí utíkám na step,
 neb událost s přítelem těžce dolehla na mne.
 Ted' utíkám daleko na step.
 Jak jen mám mlčet? Jak jen mohu být tiše?
 Přítel můj, jehož jsem miloval, v hlínu se změnil.
 Enkidu, přítel můj, jehož jsem miloval, změnil se v hlínu.
 Mám snad i já jako on ulehnout
 a nevstat na věky věkův?“

„Což na věky dům stavíme?
 Což na věky pečetíme?
 Což na věky bratři o podíl se dělí?
 Což na věky hněv trvá v zemi?
 Což na věky řeka se zvedá a přináší záplavu?
 Kuklu svou opouští vážka,
 aby líce její zřely tvář slunce.

Od pradávna nic stálého není.
 Spící i mrtví – jak sobě se podobají!
 Což obojí obraz smrti nevytvářejí?“

Otázky ▾

- Za jakých okolností se Gilgameš seznámil s Enkiduem?*
- Co se dozvídáme o jejich dobrodružstvích?*
- Co se stalo s Enkiduem?*
- Co a proč hledá Gilgameš?*
- Čím je epos dodnes aktuální?*
- Najděte v textu anaforu, řečnické otázky, zvolání.*

Literatura syropalestinské oblasti

Bible

str.

16

Starý zákon

Touha po bohorovnosti

Člověk podlehne svůdci a chce být roven Bohu. Poznává však jen svou bídu.

Nejzchytralejší ze vsí polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: „Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ Žena hadovi odvětila: „Plody ze stromů v zahradě jíst smíme. Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: „Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.““

Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadnete smrti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevrou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu, strom slibující vševědoucnost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl. Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nazí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi.

Otázky ▾

- Určete název knihy Mojžišovy, ze které je text převzat.
- Jak příběh dál pokračuje?
- Charakterizujte jazykové prostředky textu.

Genesis 7

¹Řekl Hospodin Noemu: „Vejdí ty a celý tvůj dům do archy, neboť vidím, že ty jsi v tomto pokolení jediný můj spravedlivý.“

²Ze všech zvířat čistých vezmeš s sebou po sedmi párech, samce se samicí, ale ze zvířat, která nejsou čistá, jen po páru, samce se samicí.

³Také z nebeského ptactva po sedmi párech, samce a samici, aby zůstalo naživu potomstvo na celé zemi,

⁴neboť již za sedm dní sešlu na zemi dešť, který potrvá čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Smetu z povrchu země vše, co povstalo, co jsem učinil.“

⁵Noe udělal všechno, jak mu Hospodin přikázal.

⁶Šest set let bylo Noemu, když nastala potopa, vody na zemi.

⁷Před vodami potopy vešel Noe a s ním jeho synové i jeho žena a ženy jeho synů do archy.

⁸Z čistých zvířat i ze zvířat, která nejsou čistá, z ptactva i ze všeho, co se plazí po zemi,

⁹vždy po páru vešli samec a samice k Noemu do archy, jak mu Bůh přikázal.

¹⁰Po sedmi dnech pak pronikly na zemi vody potopy.

¹¹V šestistém roce života Noeho, sedmnáctý den druhého měsíce, se provalily všechny prameny obrovské propastné tůně a nebeské propusti se otevřely.

¹²Nad zemí se strhl lijavec a trval čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

¹³Právě toho dne vešli Noe i Šém, Chám a Jefet, synové Noeho, i žena Noeho a tři ženy jeho synů s nimi do archy,

¹⁴oni i všechna zvířata rozmanitých druhů, všechen dobytek rozmanitých druhů, všichni plazící se zeměplazi rozmanitých druhů i všechno ptactvo rozmanitých druhů, každý pták, každý okřídlenec.

¹⁵Vešli k Noemu do archy vždy pár po páru ze všeho tvorstva, v němž je duch života.

¹⁶Vcházeli, samec a samice ze všeho tvorstva, jak mu Bůh přikázal. A Hospodin za ním zavřel.

¹⁷Potopa na zemi trvala čtyřicet dní, vod přibývalo, až nadnesly archu, takže se zdvihla od země.

¹⁸Vody zmohutněly a stále jich na zemi přibývalo. Archa plula po hladině vod.

¹⁹Vody na zemi převelice zmohutněly, až přikryly všechny vysoké hory, které jsou pod nebesy.

²⁰Do výšky patnácti loket vystoupily vody, když byly přikryty hory.

²¹A zahynulo všechno tvorstvo, které se na zemi pohybuje, ptactvo, dobytek i zvířata a také všechna na zemi se hemžící havěť, i každý člověk.

²²Všchno, co mělo v chřípích dech ducha života, cokoli bylo na suché zemi, pomřelo.

²³Tak smetl Bůh vše, co povstalo, co bylo na povrchu země: od lidí až po zvířata, po plazy a nebeské ptactvo, všechno bylo smeteno ze země. Zachován byl pouze Noe a to, co s ním bylo v arše.

²⁴Mohutně stály vody na zemi po sto padesát dnů.

Otázky ▾

- Proč přišla potopa světa?*
- Jak příběh dále pokračuje?*
- Charakterizujte jazykové prostředky textu.*
- Uveďte rčení, která mají svůj původ v biblických příbězích.*

Leviticus 11

¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi a řekl jim:

²„Mluvte k Izraelcům: Ze všech zvířat na zemi smíte jíst tyto živočichy:

³Všechno, co má rozdělená kopyta tak, že jsou kopyta rozpolcená úplně, přežvýkavce mezi zvířaty, ty smíte jíst.

⁴Ale z přežvýkavců a z těch, kdo mají rozdělená kopyta, nesmíte jíst velblouda, který sice přežvykuje, ale nemá rozdělená kopyta; bude pro vás nečistý;

⁵damana, který také přežvykuje, ale nemá rozdělená kopyta; bude pro vás nečistý;

⁶zajíce, který také přežvykuje, ale nemá rozdělená kopyta; bude pro vás nečistý;

⁷vepře, který sice má rozdělená kopyta tak, že jsou úplně rozpolcená, ale nepřežvykuje; bude pro vás nečistý.

⁸Jejich maso nesmíte jíst, jejich zdechliny se nedotknete; budou pro vás nečistí.

⁹Ze všeho, co je ve vodě, smíte jíst toto: Všechno ve vodách, v mořích a potocích, co má ploutve a šupiny, smíte jíst.

¹⁰Z veškeré vodní havěti v mořích a potocích, ze všech živočichů, kteří jsou ve vodách, bude pro vás hodné opovržení všechno, co nemá ploutve ani šupiny.

¹¹Budou pro vás hodni opovržení. Nesmíte jíst jejich maso a jejich zdechliny budete mít v opovržení.

¹²Všechno ve vodě, co nemá ploutve ani šupiny, budete mít v opovržení.

¹³Z létajících živočichů budete mít v opovržení tyto, nesmějí se jíst, jsou hodni opovržení: orla, orlosupa a mořského orla,

¹⁴luňáka a různé druhy jestřábů,

¹⁵všechny druhy havranů,

¹⁶pštrosa, sovu, racka a různé druhy sokolů,

¹⁷kulicha, kormorána a výra,

¹⁸sovu pálenou, pelikána a mrchožrouta,

¹⁹čápa a různé druhy volavek, dudka a netopýra.

²⁰Všechna létající havěť chodící po čtyřech bude pro vás hodna opovržení.

²¹Jen to smíte jíst z veškeré létající havěti chodící po čtyřech, co má skákavé nohy, jimiž skáče po zemi.

²²Smíte z nich jíst tyto: různé druhy kobytek, jako arbe, soleám, chargól a chágáb.

²³Ale ostatní létající čtyřnohá havěť bude pro vás hodna opovržení.

²⁴Tou byste se poskvřnili. Každý, kdo se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera

²⁵a každý, kdo by něco z jejich zdechliny nesl, vypere si šaty a bude nečistý až do večera.

²⁶Každé zvíře, které má rozdělená kopyta, ale ne rozpolcená úplně, a které nepřežvykuje, bude pro vás nečisté. Každý, kdo se ho dotkne, bude nečistý.

²⁷Také všechno ze čtyřnohých živočichů, co chodí po tlapách, bude pro vás nečisté. Každý, kdo se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera.

²⁸Kdo by nesl jejich zdechlinu, vypere si šaty a bude nečistý až do večera. To všechno je pro vás nečisté.

²⁹Dále pro vás bude nečisté z havěti hemžící se po zemi: krysa, myš, různé druhy ještěrek,
³⁰ gekoni, scinkové a chameleón.

³¹Ti jsou pro vás nečistí z veškeré havěti. Každý, kdo se jich dotkne, když pojdou, bude nečistý až do večera.

³²Také všechno, nač padne něco z nich, když pojdou, bude nečisté, ať to je dřevěný předmět nebo oděv, kůže či pytlovina, cokoli, čeho se užívá k práci; bude to vloženo do vody a bude to nečisté až do večera; pak to bude čisté.

³³Když něco z nich spadne do hliněné nádoby, bude nečisté všechno, co je uvnitř, a nádobu rozbijete.

³⁴Každý pokrm určený k jídlu, který přišel do styku s onou vodou, bude nečistý. Těž každý nápoj, který se pije z takové nádoby, bude nečistý.

³⁵Zkrátka všechno, nač padne něco z těch zdechlin, bude nečisté. Pec i krb budou nečisté, musí se zbořit; budou pro vás nečisté.

³⁶Jen vodní pramen a jímka zadržující vodu budou čisté. Cokoli přijde do styku s těmi zdechlinami, bude nečisté.

³⁷Když však něco z těch zdechlin padne na semeno, určené k setí, to zůstane čisté.

³⁸Ale když bude na semeno nalita voda a padne na ně něco z těch zdechlin, bude pro vás nečisté.

³⁹Když pojde některé ze zvířat, která máte dovoleno jíst, ten, kdo se dotkne jeho zdechliny, bude nečistý až do večera.

⁴⁰Kdo z té zdechliny něco sní, vypere si šaty a bude nečistý až do večera. Těž kdo by tu zdechlinu nesl, vypere si šaty a bude nečistý až do večera.

⁴¹Všechna havěť hemžící se po zemi je hodna opovržení, nesmí se jíst.

⁴²Nic z veškeré havěti hemžící se po zemi, nic, co leze po břicho nebo chodí po čtyřech, ani co má více noh, nesmíte jíst, je to hodno opovržení.

⁴³Neuvádějte v opovržení sami sebe pro nějakou hemžící se havěť; nesmíte se jimi poskvřnit, abyste se jimi neznečistili.

⁴⁴Já jsem Hospodin, váš Bůh. Posvěťte se a buďte svatí, neboť já jsem svatý. Neposkvřňujte sami sebe žádnou havětí plazící se po zemi.

⁴⁵Já jsem Hospodin, který jsem vás vyvedl z egyptské země, abych byl vaším Bohem. Proto buďte svatí, neboť já jsem svatý.“

⁴⁶To je řád o zvířatech, o ptácích a o všech živých tvorech pohybujících se ve vodách i o všech, kteří se hemží po zemi.

⁴⁷Je nutno rozlišovat mezi nečistým a čistým, mezi živočichy, kteří se smějí jíst, a těmi, kteří se jíst nesmějí.

Otázky ▾

- S jakým náboženstvím je ukázka spojena?
- Co věřící nesmějí jíst a proč?
- Jak se nazývá jídlo, které mohou věřící požit?

Nový zákon

Matouš 2

¹Když se narodil Ježíš v Judském Betlémě za dnů krále Heroda, hle, mudrci od východu se objevili v Jeruzalémě a ptali se:

²„Kde je ten právě narozený král Židů? Viděli jsme na východě jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit.“

³Když to uslyšel Herodes, znepokojil se a s ním celý Jeruzalém;

⁴svolal proto všechny velekněze a zákoníky lidu a vyptával se jich, kde se má Mesiáš narodit.

⁵Oni mu odpověděli: „V judském Betlémě; neboť tak je psáno u proroka:

⁶„A ty Betléme v zemi judské, zdaleka nejsi nejmenší mezi knížaty judskými, neboť z tebe vyjde vévoda, který bude pastýřem mého lidu, Izraele.“

⁷Tedy Herodes tajně povolal mudrce a podrobně se jich vyptal na čas, kdy se hvězda ukázala. Potom je poslal do Betléma a řekl:

⁸„Jděte a pátrejte důkladně po tom dítěti; a jakmile je naleznete, oznamte mi, abych se mu i já šel poklonit.“

⁹Oni krále vyslechli a dali se na cestu. A hle, hvězda, kterou viděli na východě, šla před nimi, až se zastavila nad místem, kde bylo to dítě.

¹⁰Když spatřili hvězdu, zaradovali se velikou radostí.

¹¹Vešli do domu a uviděli dítě s Marií, jeho matkou; padli na zem, klaněli se mu a obětovali mu přinesené dary – zlato, kadidlo a myrhu.

¹²Potom, na pokyn ve snu, aby se nevraceli k Herodovi, jinudy odcestovali do své země.

¹³Když odešli, hle, anděl Hospodinův se ukázal Josefovi ve snu a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uprchni do Egypta a buď tam, dokud ti neřeknu; neboť Herodes bude hledat dítě, aby je zahubil.“

¹⁴On tedy vstal, vzal v noci dítě i jeho matku, odešel do Egypta

¹⁵a byl tam až do smrti Herodovy. Tak se splnilo, co řekl Pán ústy proroka: ‚Z Egypta jsem povolal svého syna.‘

¹⁶Když Herodes poznal, že ho mudrci oklamali, rozlítil se a dal povraždit všechny chlapce v Betlémě a v celém okolí ve stáří do dvou let, podle času, který vyzvěděl od mudrců.

¹⁷Tehdy se splnilo, co je řečeno ústy proroka Jeremiáše:

¹⁸‚Hlas v Ráma je slyšet, pláč a veliký nářek; Ráchel oplakává své děti a nedá se utěšit, protože jich není.‘

¹⁹Ale když Herodes umřel, hle, anděl Hospodinův se ukázal Josefovi v Egyptě

²⁰a řekl: ‚Vstaň, vezmi dítě i jeho matku a jdi do země izraelské; neboť již zemřeli ti, kteří ukládali dítěti o život.‘

²¹On tedy vstal, vzal dítě i jeho matku a vrátil se do izraelské země.

²²Když však uslyšel, že Archelaos kraluje v Judsku po svém otci Herodovi, bál se tam jít; ale na pokyn ve snu se obrátil do končin galilejských

²³a usadil se v městě zvaném Nazaret – aby se splnilo, co je řečeno ústy proroků, že bude nazván Nazaretský.

Otázky ▾

- Kdo byl Matouš?*
- Kde a za vlády koho se Ježíš narodil?*
- Proč musel opustit své rodiště?*
- Proč má přízvisko Nazaretský?*
- Charakterizujte členění textu a své tvrzení zdůvodněte.*

Matouš 7

¹‚Nesudte, abyste nebyli souzeni.

²Jakým soudem totiž soudíte, takovým budete souzeni, a jakou mírou měříte, takovou vám bude odměřeno.

³Proč vidíš třísku v oku svého bratra, ale trámu ve vlastním oku si nevšímáš?

⁴Jak můžeš říci svému bratru: ‚Nech mě, ať ti vytáhnu z oka třísku,‘ a přitom máš sám v oku trám!

⁵Pokrytče, vytáhni nejdříve trám z vlastního oka, a tehdy prohlédneš, abys vytáhl třísku z oka svého bratra.